

The views of provincial educational supervisors on the fifth grade students' obstacles for reaching to objectives and acquisition of Turkish course

İl eğitim denetmenlerinin gözünden 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi amaç ve kazanımlarına erişmesinin önündeki engeller

Ahmet Akkaya¹
Ömer Tuğrul Kara²
Esin Yağmur Şahin³
Metin Akgün⁴

Abstract

This study was carried out for the aim of determining the 5th grade students' obstacles for reaching to objectives and acquisitions of Turkish courses, from the viewpoints of provincial educational supervisors. This study was practiced with 19 provincial educational supervisors working in Adiyaman, Elazığ and Malatya, who check Turkish courses. The data were gathered by qualitative inquiry and semi-structured interviews were adopted. The data were analyzed by content analysis. Supervisor views were sub-categorized by coding. They were handled with from the main themes such as teacher, student, material, school managing; and 16 sub-themes related to main themes. Results indicated that teacher factor was determined the most important obstacle for students to reach to objectives and acquisitions of Turkish courses. This is followed by

Özet

Bu araştırma, 5. sınıf Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engelleri il eğitim denetmenlerinin görüşlerine dayalı olarak belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma; Adiyaman, Elazığ ve Malatya illerinde görev yapan ve Türkçe derslerini denetleyen 19 il eğitim denetmeniyle yürütülmüştür. Araştırmaya ilişkin veriler, nitel araştırma yöntemiyle toplanmış ve denetmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Denetmen görüşleri, kodlanarak alt kategorilere ayrılmış; öğretmen, öğrenci, materyal, okul idaresi ana temaları ve bu temalarla ilişkili 16 alt temaya göre ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmen faktörü, öğrencilerin Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına erişmesinin önündeki en önemli

¹ Yrd. Doç. Dr., Adiyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, ahmet23akkaya@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, tkara@cu.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, esinsahin25@gmail.com

⁴ Malatya İl Eğitim Denetmeni, metinakgun23@gmail.com

problems arising from student, material, and school managing. Ignorance of existing students' problems by teachers, writing problems of students, course book problems, these problems were determined other sub-themes for students not to reach to objectives and acquisitions of Turkish courses.

Keywords: Turkish teaching, Turkish course, objectives and acquisitions, supervisors, system of education.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

engel olarak tespit edilmiştir. Bunu; öğrenci, materyal ve okul idaresinden kaynaklanan sorunlar takip etmektedir. Öğrencinin gelişim özelliklerinin öğretmen tarafından bilinmemesi, öğrencinin yazma sorunu, ders kitabı ve okul idaresi denetleme sorunu ise 5. sınıf Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engelleri oluşturan diğer alt temalar olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, Türkçe dersi, amaç ve kazanım, il eğitim denetmeni, eğitim sistemi

Giriş

Günümüz toplumları yenilikleri ve gelişmeleri takip eden, kavrayan bireylere ihtiyaç duymaktadır. Çağdaş dünyada bilgilerin ve davranışların bireylere doğrudan aktarılması yeterli değildir. Dolayısıyla öğrenci kendisine aktarılan bilgileri olduğu gibi kabul etmemeli; bu bilgileri biçimlendirmeli, yorumlamalı ve sorgulamalıdır. Öğrenci ortaya çıkan ürünü kendi yaşantısında kullanmalı, etkinliklerle elde ettiği kazanımları süreç içerisinde özümsemelidir. Bu sürecin odağında öğrenme vardır. Erden (1998)'in ifadesiyle, günümüzde psikolog ve eğitimcilerin büyük çoğunluğu öğrenmeyi, yaşantı ürünü kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlamaktadırlar. Öğrenmeden beklenen verimi artırabilmek için öğrencileri amaçlara ulaştıracak eğitim durumlarının, öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyine önem verilerek düzenlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede en büyük görev öğretmenlere düşmektedir.

Öğretmenin görevi; öğrencilerinde ulusal amaçlara uygun davranışları, kazanımları oluşturarak onları kendilerine, ailelerine, topluma yararlı olabilecek, kendilerini ve ülkeyi yüceltecek nitelikte yetiştirmek olduğundan; öğretmen de düzenleyeceği eğitim durumunu, hedef kitlenin temel özellikleri, öğrenme sürecine dönük hazır bulunuşluk ve gelişim düzeyini göz önünde bulundurarak düzenlemelidir.

Bu anlayıştan hareketle 2005 yılında değiştirilen Türkçe Dersi Öğretim Programı, yapılandırmacılık felsefesi üzerine inşa edilmiştir. Yapılandırmacı öğrenmede amaç, öğrenenlerin önceden belli bir hiyerarşiye göre belirlenmiş hedeflere ulaşmalarına yardımcı olmak değil; bilgiyi zihinsel olarak anlamlandırılmaları için onlara öğrenme fırsatları sağlamaktır (Wilson 1998: 208).

Türkçe dersi öğretim programında öğretmen merkezli bir eğitim anlayışı ortadan kaldırılmış; öğretim yöntem ve teknikleri, öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla daha çağdaş bir hâle getirilmiş ve ölçme-değerlendirmenin daha objektif yapılmasını öngören portfolyoların eğitim sisteminin önemli bir parçası olması sağlanmıştır. Ancak tüm bu yenilikler ve gelişmeler, Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin sağlıklı bir şekilde erişebilmesindeki bazı engelleri ortadan kaldırmaya yetmemiştir.

4+4+4 şeklinde kamuoyunda sıklıkla tartışmalara neden olan yasayla, Türk eğitim sisteminin omurgası âdeta yeni baştan şekillendirilmiştir. Türkiye’de zorunlu eğitimi 12 yıla çıkartan ve dörder yıllık ilk, orta ve lise eğitimi olarak kesintili hâle getiren bu yasayla, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda değişiklikler yapılmıştır.

Yeni sistemle ilköğretim çağı 5-13 yaş aralığı olarak belirlenmiş ve daha önce ilköğretim birinci kademe olarak tanımlanan sınıflar ilkokula, ikinci kademe olarak tanımlanan sınıflar ise ortaokula dönüştürülmüştür. Böylelikle Türkçe öğretmenleri, daha önce ilköğretim birinci kademe içinde yer alan 5. sınıfların derslerine de girebileceklerdir. Yeni sisteme göre Türkçe dersi 5 ve 6. sınıflarda “6” saat, 7 ve 8. sınıflarda ise “5” saat olarak uygulanacaktır. Yine yeni sistemle birlikte “Dil ve Anlatım” teması altında “Okuma Becerileri, Yazarlık ve Yazma Becerileri, Yaşayan Diller ve Lehçeler, İletişim ve Sunum Becerileri”; “Sanat ve Spor” teması altında “Drama”; “Sosyal Bilimler” teması altında da “Halk Kültürü” isimli seçmeli dersler programa yansıtılmıştır.

İlkokul 5. sınıfın ortaokul kapsamına alınması, eski adıyla ilköğretim ikinci kademedeki temel dil becerilerine yeni alanların eklenmesiyle sonuçlanmıştır. Yeni sistemle birlikte ortaokul Türkçe dersi öğretim programı; dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan oluşan beş öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır. Öğrenme alanları; öğrencilerin dilsel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönde gelişimine yönelik çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerleri içermektedir. Programda öğrenme alanları hem kendi içinde hem de diğer öğrenme alanlarıyla bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmenin amacı; öğrencinin dilsel ve zihinsel becerilerini geliştirme, dili etkili kullanma, öğrenme ve bilgileri zihinde yapılandırma sürecini kolaylaştırmaktır.

Türkçenin öğretiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesinde en önemli unsur öğretmendir. Öğretmenlerin hem hizmet öncesinde aldıkları yetersiz eğitimden kaynaklanan sorunlar hem de

hizmet içinde programın uygulanmasıyla ilgili karşılaştıkları sorunlar hiç şüphesiz Türkçe öğretiminin verimliliğini düşürmektedir (Çelenk 2002: 42).

Eğitim sisteminde yapılan tüm bu değişikliklerin gereği gibi uygulamaya konulabilmesi, yaşanan sorunların kısa süre içinde çözüme ulaştırılabilmesi için denetimin de doğru bir şekilde yapılması gerekir. Türk eğitim sisteminde denetim için teftiş, denetleme, kontrol, inceleme, soruşturma, irşat, tetkik, tahkikat, muayene ve murakabe kavramları kullanılmaktadır (Taymaz 2002). Kamu yararına davranışı kontrol etme süreci olarak tanımlanan denetim kavramı, planlanan örgütsel hedeflerden sapmaları önlemek, örgütün işleyişini izlemek ve düzeltmek amacıyla yerine getirilen bir etkinlik olarak da düşünülmüştür (Bursalıoğlu 2000; Başaran 1994). Öğretimle ilgili çözümlenmemiş teorik problemler ve sürecin yeterince iyi algılanamamış olması eğitim denetimine farklı açılardan bakılmasına ve doğal olarak farklı tanımların ortaya konmasına neden olmuştur (Mosher & Purple 1972; Wiles & Bondi 1996; Oğuz vd. 2007). Eğitim denetiminin amacı, denetmenler tarafından öğretmenlerin sınıflarında uygulamaya çalıştıkları yanlış öğretimsel uygulamaların düzeltilip, daha bilgili ve özgün bir öğretim uygulamalarına yardımcı olarak öğrencilerin başarılarını desteklemektir (Mc Quarrie & Wood 1991; Kelehar 2008; Bostancı vd. 2011). Kısaca, denetim, eğitimi geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Aydın 1986; Bays 2001; Bursalıoğlu 2000; Glickman vd. 2004; Gordon, 1991; Sullivan, & Glanz 2000; Ünal vd. 2011). Denetimin bu temel amacına uygun hizmet veren denetçilerin eğitim eylemlerini gözlemleyerek karar mercilerine iletmeleri ve karar mercilerinin de bu bilgiler ışığında Türkçe dersi amaç/kazanımlarıyla gerçekleştirilen eylemleri karşılaştırmaları gerekmektedir. Hoy & Miskel (2012)'in ifadesiyle bu karşılaştırma, örgüt plan ve programlarında yer alan eylemler ile gerçekleşen eylemler arasındaki uyumu ya da sapmaları ortaya koyabilecek ve varsa sapmaları ortadan kaldıracaktır. Bu nedenle eğitimde oldukça önemli bir yere sahip olan denetçilerin Türkçe eğitiminin amaç ve kazanımlarına yönelik uygulamalarla ilgili gözlem ve değerlendirmeleri, uygulamalara dair önerileri de aynı ölçüde önemlidir. Bu çalışmada “5. sınıf Türkçe dersi amaç/ kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engeller nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırma nitel bir çalışma olup araştırma sürecinde elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniği (Büyüköztürk 2009: 269) ifade etmektedir. Cohen vd. (2007) ise içerik analizini; metinlerin düzenlenmesi, sınıflandırılması,

karşılaştırılması ve metinlerden teorik sonuçlar çıkarılması şeklinde tanımlanmışlardır. Araştırmada içerik analizinin kullanılmasının nedeni, katılımcılardan elde edilen verilerin ortak kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayacağı biçime dönüştürülmesidir (Bauer 2003; Fraenkel & Wallen 2000; Yıldırım & Şimşek 2005).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada Adıyaman, Elazığ ve Malatya’da görev yapan il eğitim denetmenlerine gönüllülük esasına göre “5. sınıf Türkçe dersi amaç ve kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engeller nelerdir?” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuştur. Ayrıca denetmenlerin cinsiyet, yaş ve meslekteki kıdem yıllarını öğrenmek amacıyla kendilerine bir form doldurtulmuştur. Görüşme formunda yer alan soruların araştırmanın amacına uygun olup olmadığına dair uzmanların görüşlerine başvurulmuş ve uzmanlarınca amaca uygun bulunmuştur. Bu işlemin ardından görüşme formunda yer alan ilgili sorunun içerik ve kapsam geçerliği de uzman görüşüyle sağlanmıştır.

Araştırma verileri, 19 il eğitim denetmenine yöneltilen bu sorulara verilen cevaplardan elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde, içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sürecinde, elde edilen veriler kodlanmış ve il eğitim denetmenlerinin ifadeleri üst kategoriler oluşturularak belli temalar altında toplanmıştır. Bu süreçte kodlanan veriler; “Öğretmen, Öğrenci, Materyal ve Okul İdaresi” ana temaları altında toplam 16 alt temaya ayrılmış ve bulgular, bu ana temalar çerçevesinde tablolandırılmıştır:

Tablo 1: Temalar

Ana Temalar	Alt Temalar
Öğretmen	Öğrencinin gelişim özelliklerinin bilinmemesi 5. sınıf yaş grubunun özelliklerini bilmeme Eğitim durumlarını düzenleyememe Ölçme-değerlendirme sorunu
Öğrenci	Yazma sorunu Kavramları ezberleme Okuma sorunu Konuşma sorunu Hayatla ilişkilendirememe Farklı derslerle ilişkilendirememe Dinleme sorunu
Materyal	Ders kitabı sorunu Öğrenci çalışma kitabı sorunu
Okul İdaresi	Denetleme sorunu Eğitim ortamı oluşturmama sorunu Ödül sorunu

Bununla birlikte araştırma verileri, il eğitim denetmenlerinin ifadelerinden doğrudan alıntılar yoluyla desteklenerek sunulmuştur. Raporlaştırmada doğrudan alıntılar yapılırken her bir denetme bir kod ad verilmiş (İED_1: İl eğitim denetmeni 1 gibi), böylelikle katılımcıların isimleri gizli tutulmuştur. Analiz süreci sonunda ise iki uzmandan kodlar ile denetmenlerin ifadelerini ayrı ayrı incelemeleri istenmiş ve bu iki uzmanın büyük oranda görüş birliği içinde oldukları görülmüştür.

Çalışma Grubu

Buldukları illerde öğretmenlerin tamamıyla görevleri sebebiyle görüşme fırsatı yakalayan ve yine buldukları ilin eğitim durumlarını en iyi bilen kimselerin il eğitim denetmenleri olduğu fikrinden yola çıkılarak, araştırmanın çalışma grubunun il eğitim denetmenlerinden oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu nedenle araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Adıyaman, Elazığ ve Malatya illerinde görev yapan ve Türkçe derslerini denetleyen il eğitim denetmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan il eğitim denetmenlerinin yaş, cinsiyet, kıdem yılı ve görev yaptıkları illerle ilgili bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma grubunun yaş, cinsiyet, kıdem yılı ve görev yaptıkları illere göre dağılımı.

Kriterler		(f)	Toplam (f)
Görev Yaptıkları İller	Adıyaman	5	19
	Elazığ	6	
	Malatya	8	
Cinsiyet	Kadın	2	19
	Erkek	17	
Yaş	35-40	2	19
	40-45	4	
	45-50	3	
	50-55	5	
	55 ve üstü	5	
Kıdem Yılı	10-15	2	19
	15-20	4	
	20-25	3	
	25-30	5	
	30 ve üstü	5	

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi amaç ve kazanımlarına erişmesinin önündeki engeller, il eğitim denetmenlerinin gözünden temalar ve frekans dağılımları ile sunulmuştur. Araştırma bulguları il eğitim denetmenlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tablo 3: Öğretmenlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri ve bu görüşlerin frekans değerleri.

Öğretmen	(f)
Öğrencinin gelişim özelliklerinin bilinmemesi	19
5. sınıf yaş grubunun özelliklerini bilmeme	16
Eğitim durumlarını düzenleyememe	13
Ölçme-değerlendirme sorunu	10
Toplam	58

Tablo 3 incelendiğinde, 5. sınıf Türkçe dersi amaç/kazanımlarını öğrencilerin kazanıma dönüştürememesinin önündeki engelin büyük ölçüde (58 ifade) öğretmen olduğu görüşünde il eğitim denetmenlerinin çoğunluğunun birleştikleri görülmektedir. Bu görüşler; “öğrencinin gelişim özelliklerinin bilinmemesi”, “5. sınıf yaş grubunun özelliklerinin bilinmemesi”, “eğitim durumlarını düzenleyememe” alt temaları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların tamamı; bu engellerin başında öğretmenlerin 5. sınıf öğrencilerinin gelişim özelliklerini bilmemesi olduğu konusunda hemfikirdir. Bu durumu İED_4 şöyle ifade etmiştir:

İED_4 : “Hâlen görevde olan Türkçe öğretmenleri, hizmet öncesi aldıkları eğitimde; ortaokul/lise öğrencilerine dönük eğitim vermeleri yönünde eğitim almalarının yanı sıra 2012-2013 öğretim yılına kadar, hizmet sürecinde de ortaokul düzeyinde (II. kademe-6, 7, 8. sınıflar) derse girmişlerdir. Öğretmenlerin aldıkları eğitim ve görev yaptıkları süreçte edindikleri tecrübeler daha büyük yaş grubuna yönelik olduğundan ve görev alanlarının dışında kalan, derse odaklanmada daha üst sınıflara göre daha çok zorlanan 5. sınıf öğrencilerine karşı verimli olmada birtakım sıkıntılar yaşanmaktadır. Bir başka deyişle öğretmenler, bu yaş grubu gelişim düzeyine ilişkin bilişsel alt yapı ve bu yönde uygulama birikimi ve deneyim eksiklikleri nedeniyle öğrencilerin öğrenme sürecindeki verimliliğin başlatıcı değişkeni olan ve öğrencilerin ihtiyaç duydukları eğitim durumu detaylarını yaşayamamaktadırlar. Çünkü somut işlem evresinden soyut işlem evresine geçiş sürecinin aşamalı devam ettiği bir süreçte, somut işlem evresine hitap etme alışkanlığı olan, somut işlem evresine dönük eğitim durumu düzenleme beceri ve deneyim eksikliği olan öğretmenlerin verimlilikleri önünde ciddi bir engel olduğu gözlenmektedir.”

İED_9 ve İED_11'in bu konuya dair görüşleri ise şu şekildedir:

İED_9: “5. sınıf öğrencilerinin gelişim evreleri, somut işlemden soyut işlem evresine geçiş dönemini içerdiğinden öğretmenler, öğrencilerin kız/erkek detayını da gözleterek eğitim durumlarını gerek ders içi etkinlikler ve gerekse ders dışı etkinlikler şeklinde düzenlemeleri gerekmektedir. Bu süreçte öğrencilerin olası beklentilerinin neler olabileceği konusunda öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmamasının getirdiği handikap nedeniyle eğitimde başarı, istenen

düzeyde olamamaktadır. Çünkü öğrencilerin beklentilerinin neler olduğunun bilinmemesi, derse karşı motivasyonların da olumsuz yönde etkilemekte ve buna dayalı olarak da öğrenme sürecinin verimliliği düşmektedir.”

İED_11: *“Öğretmenlerin 5. sınıf öğrencilerinin gelişim evrelerine bağlı hazır bulunuşluk düzeylerine uygun doğru yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, materyal zenginliğine dayalı, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine fırsat tanıyacak, somut işlem evresinden soyut işlem evresine geçişlerini kolaylayacak nitelikte bir eğitim durumu düzenleyememeleri; ciddi öğrenme eksikliklerine neden olabilmektedir.”*

İED_2 ise bu gelişim özelliklerinin ve öğrenci beklentilerinin bilinmemesi sorununun oluşturduğu olumsuz durumların ortadan kaldırılması için “hizmet içi” kursların düzenlenmesi gerektiğini şu şekilde ifade etmiştir:

İED_2: *“Öğretmenlerin bu sorunlarının ortadan kaldırılması açısından yeterli seviyede hizmet içi eğitimi almamış olmaları da oldukça önemli bir eksikliktir. 5. sınıflarda derse girecek öğretmenlerin kesinlikle hizmet içi kurslara tabi tutulması gerekir.”*

İl eğitim denetmenleri 10 ayrı ifadeyle öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmede de sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ölçme değerlendirmeyle ilgili sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinden İED_4 ve İED_15'in görüşleri şu şekildedir:

İED_4: *“Ölçme-değerlendirmeye yönelik etkinliklerde ve dönem içinde yapılan sınavlarda öğretmenler, liselere giriş sınavı nedeniyle öğrencilerin emsalleriyle yarışma mecburiyeti olduğu sayılına dayalı bir mazeret arkasına sığınarak, test ağırlıklı sorular sormaktalar. Bu anlayış, öğrencilerin sözlü ve yazılı olarak kendilerini ifade etmelerinin önünde engel teşkil etmekte olup, bu alana tekabül eden kazanımlar da ihmal edilmektedir. Sınavlarda test anlayışının tercih edilmesi; öğrencileri açık uçlu sorularla kazanmaları gereken, kendini yazılı olarak ifade etme, kendi iradesi ile yazdığı yazıda yazım kurallarına uyma, noktalama işaretlerini kullanma fırsatından alıkoymaktadır. Test türü sınav sonuçlarında da öğrencilerin sözlü ve yazılı olarak kendilerini ifade etmelerine dönük öğrenci yeterlikleri ile ilgili dönüt sağlayacak yeterli veri olmadığından, yapılan ölçme-değerlendirme ve dönüt-düzeltilme yerini bulmamaktadır. Proje/performans görevlerinin de hem mevzuat açısından hem de akademik açıdan gerektiği gibi yapılmaması, kuralların dışında hareket edilmesi nedeniyle bu süreçten beklenen verim de sağlanamamaktadır. Mevcut uygulamada “Performans Görevinin” evde ve öğretmen kontrolü dışında, “Proje Görevinin” ise öğretmen rehberliğinde yapılmaması, öğrencinin evde, öğretmen rehberliğinden uzak ve kontrolsüz bir süreçte yapılması, yetişkinlerin veya daha profesyonel kimselerin hazırladıkları uygulamalar şekline dönüşmesi*

nedeniyle bu yaklaşım, uygulamalardan beklenen kazanımların önünde bir engel oluşturmaktadır. Doğru dönüt sağlanamadığından süreç verimli kullanılmamış ve değerlendirme işlevsiz hâle gelmiş olmaktadır.”

İED_15: “Düzenlenen eğitim durumlarının her evresinde, ölçme değerlendirme sürecinde, öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin uygulanması esnasında öğretmenin atlamaması gereken dönüt/düzeltilme evresi ihmal edilmektedir. Bu nedenle öğrenciler, söyledikleri veya yazdıkları bilgi ya da cevaplara dönük yeterli dönüt almadıkları için yanlışları varsa bunları doğru zannetmekte ve bu pekiştirme sonunda da, hatalı ve eksik öğrenmeler kalıcı hâle gelmektedir.”

Tablo 4: Öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri ve bu görüşlerin frekans değerleri.

Öğrenci	(f)
Yazma sorunu	16
Kavramları ezberleme	11
Okuma sorunu	9
Konuşma sorunu	8
Hayatla ilişkilendirememe	5
Farklı derslerle ilişkilendirememe	3
Dinleme sorunu	1
Toplam	53

Tablo 4 incelendiğinde il eğitim denetmenlerinin büyük çoğunluğu, 5. sınıf Türkçe dersi amaç/kazanımlarını öğrencilerin kazanıma dönüştürememesini büyük ölçüde (53 ifade) öğrencinin kendisine bağlamaktadır. Öğrenciden kaynaklanan sorunların temelinde de dış faktörlerin (ön bilgi yetersizliği, öğretmen, aile, çevre gibi) olduğu söylenebilir. İl eğitim denetmenlerinin öğrenci merkezli engellerle ilgili ifade ettikleri görüşler; yazma sorunu, kavramları ezberleme, okuma sorunu, dil bilgisi sorunu, konuşma sorunu, hayatla ilişkilendirememe, farklı derslerle ilişkilendirememe ve dinleme sorunu alt temaları halinde şekillenmiştir. Bu sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri şöyledir:

İED_1: “Öğrencilerin kelimelerin anlam derinliğine vakıf olamama ve noktalama işaretlerine dayalı vurgulu okuma eksikliklerinin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Okumayı teşvik etmeye ve okumaların izlenmesine yeterli zaman ayırlamaması ve bu sorunun çözümü için zamanında ve doğru tedbirlerin alınmaması da bu eksikliğin giderilebilmesinin önünde engel teşkil etmektedir. Öğrencilerin gelişim düzeyleri de dikkate alınarak doğru pekiştiricilerle bu problemi çözmek mümkündür fakat öğretmenler diğer zümre öğretmenleriyle işbirliği içinde okumaya dönük çözüm arayışı içinde olmadıklarından, öğrencilerin doğru ve anlamlı okuma sorunu çözümsüz kalmaktadır.”

İED_3: “Temel kazanımlardan olan dinleme becerisinin kazanılmasına özel bir önem verilmesi gerekirken, ihmali akla getiren mahiyette ciddi bir dinleme (etkili dinleme) eksikliği dikkat çekmektedir. Konuşan/okuyan arkadaşının anlattığı ile ilgili nesnel/öznel değerlendirme yapamayan öğrenciler, yarın için ciddi bir sorundur. Bu da toplumda yaşanan “sağırklar diyalogu” sorununun artarak devam edeceği sonucuna işaret etmektedir.”

İED_8: “Düzenlenen eğitim durumlarında, test sorusu çözme mantığında ısrarcı olmanın neticesinde öğrenciler sözlü anlatım yapmaya yeterince zaman bulamadıklarından öğrencilerin konuşma/sözlü anlatım açısından oldukça yetersiz kaldıkları gözlenmektedir. Bu nedenle de öğrencilerin daha çok ağızları kullandıkları ve aynı zamanda kullandıkları kavramların yerel anlamlarına dayalı konuşmalar yaptıklarını görüyoruz. Bu, oldukça önemli bir sorundur.”

İED_13: “Düzenlenen eğitim durumlarında öğrencilerin yazmaya dayalı eğitim faaliyetlerinde dönüt-düzeltilme evresi eksiklikleri gözlenmektedir. Yeterli pratik de yapılmadığından yazım kurallarına uyulmadığı, noktalama işaretlerinin doğru kullanılmadığı öğrencilerin sınav kâğıtlarından ve öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerden izlenmektedir. Bu örneklerde; cümle içinde büyük harf kullanım hataları, özel isimde büyük harf kullanmama, eksik harf yazımı, anlatım bozukluğu ve hece bölme gibi oldukça önemli hataların yoğunluğu dikkat çekmektedir.”

İED_17: “Amaç/kazanımların düzenlenen eğitim durumlarında hayatla ilişkilendirilmesi sağlanamadığından öğrenmeler ezberde kalmaktadır. Kendilerini veya 2.-3. şabıslarla yaşadıkları meselelerin izahında ve sorunların çözümünü yönünde öğrencilerin kavramları etkin olarak kullanamadıkları gözlenmektedir. Bu nedenle öğrenciler, kendi haklarını ararken dahi kavramları doğru kullanmada, taleplerini dile getirme ve gereksinimleri ile talepte bulunma ya da kendilerini savunmada yetersizlikler yaşamaktadırlar.”

İED_17: “Türkçe dersi amaç/kazanımları diğer derslerde de başarının başlatıcı değişkenidir. Bu alanda yaşanan eksiklik nedeniyle öğrenciler, ilgili derslerde kazandıkları bilgi ve becerileri transfer edememekte, kullanamamaktadırlar. Bu problem, eğitim/öğretim programlarının sarmallık yönünün işlevsiz kalmasına neden olmaktadır. Doğru ve anlamlı okuma; Matematik, Fen ve Sosyal Bilgiler derslerinde de başarılı olabilmenin temeliyken Türkçe dersinde de Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Fen ve Teknoloji gibi derslerden edindiği bilgi ve becerileri anlatabilme zevk ve zenginliğinden ve yine bunun sağlayacağı avantajlardan yoksun kalmaktadırlar.”

İED_19: “Öğrenciler; kavramları ve kelimeleri ezberlediklerinden, kavram ve kelimelerin anlamlarını içselleştiremediklerinden, öğrencilerin konuşurken veya yazarken kelime ve kavramları doğru ve yerinde kullanamadıkları görülmektedir.”

İl eğitim denetmenleri, özellikle dil bilgisi öğretiminin önündeki engelleri ise dil bilgisi kavramlarının öğrenciler tarafından ezberlenilmesi ve dil bilgisi kazanımlarının hayatla ilişkilendirilememesine bağlamaktadır. Bu konuya ilişkin İED_19'un ifadeleri şu yöndedir: İED_19: “Dil bilgisi konuları, öğrenciler tarafından hayatla ilişkisiz ve ezberlenecek, sevimsiz konular olarak idrak edildiğinden sadece belirli örnekler ezberlenilmektedir ki bu aslında en büyük sorunlardan biridir.”

Tablo 5: Materyalden kaynaklanan sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri ve bu görüşlerin frekans değerleri.

Materyal	(f)
Ders kitabı sorunu	7
Öğrenci çalışma kitabı sorunu	4
Toplam	11

Tablo 5 incelendiğinde, il eğitim denetmenlerinin Türkçe dersi amaç/ kazanımlarına öğrencilerin erişememesinin nedenlerinden biri olarak (11 görüş) materyalleri görmektedir. Bu görüşler, ders ve öğrenci çalışma kitabı alt temaları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu sorunlara ilişkin İED_5-11 kodlu il eğitim denetmeninin görüşü şu şekildedir:

İED_5-11: “Mevcut ders ve çalışma kitaplarının öğrencinin yaş evresi, gelişim özellikleri, somut/soyut işlem evresine hitap eden mahiyette program geliştirme sürecinde yeniden ele alınması gerektiğini düşünüyoruz.”

Tablo 6: Okul idaresinden kaynaklanan sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri ve bu görüşlerin frekans değerleri.

Okul idaresi	(f)
Denetleme sorunu	8
Eğitim ortamı oluşturamama sorunu	1
Ödül sorunu	1
Toplam	10

Tablo 6 incelendiğinde, il eğitim denetmenlerinin Türkçe dersi amaç/ kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engellerden biri olarak (10 ifade) okul idaresini gördükleri anlaşılmaktadır. Bu görüşler; denetleme sorunu, eğitim ortamı oluşturamama sorunu ve ödül sorunu alt temaları üzerinde şekillenmiştir. Bu sorunlara ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

İED_10-8: “Gerek okul yönetiminin gerekse branş öğretmenlerinin öğrencilerin gelişim düzeyleri ile ilgili yeterli bilişsel yeterliğe sahip olmadıkları görülmektedir. Buna detaylı ve etkili bir denetim yapılamaması eklendiğinde hataların zamanında tespiti ve çözümü de mümkün olmamaktadır. Maalesef bu yönde fazlaca tedbir alınmadığı ve dolayısıyla istenilen eğitim ortamının oluşturulamadığı görülmektedir.”

İED_8: “Düzenlenen eğitim durumlarında ödüllendirmenin doğru kriterlerle ve zamanında yapılması gerekir. Ödül, öğrencinin derse karşı motivasyonunu olumlu yönde etkilediği gibi, idarecisi tarafından takdir ve iltifat gören öğretmeni de mesleğine karşı olumlu yönde etkilemektedir. Ödülün hatalı ve zamansız kullanımı da motivasyonu doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle bu konuda dikkatli ve hassas davranılmalıdır.”

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara bakıldığında, il eğitim denetmenlerinin gözüyle 5. sınıf Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önünde öğretmen, öğrenci, materyal ve okul idaresi ana temaları altında 16 alt temayla ilgili pek çok engelin bulunduğu görülmektedir. Bu engellerin başında toplam 58 görüşle *öğretmen* faktörü yer almaktadır. Denetmenler; öğretmen kaynaklı bu engelleri *öğrencinin gelişim özelliklerinin bilinmemesi*, *5. sınıf yaş grubunun özelliklerini bilmeme*, *eğitim durumlarını düzenleyememe* ve *ölçme-değerlendirme* sorunu gibi alt temalar oluşturacak şekilde ifade etmişlerdir. Bu alt temalar içinde ise öğretmenlerin en büyük eksikliklerinin *öğrencilerin gelişim özelliklerini bilmemeleri* (19 ifade) ve *5. sınıf yaş grubunun özelliklerini bilmeme* (16 ifade) gösterilmiştir.

Araştırmada, 5. sınıf Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki ikinci büyük engelin ise *öğrenci* kaynaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İl eğitim denetmenleri, 53 görüş bildiren ifadeyle öğrencilerin *yazma*, *kavramları ezberleme*, *okuma*, *konuşma*, *hayatla ilişkilendirememe*, *farklı derslerle ilişkilendirememe* ve *dinleme* konuları ve temel becerilerinde sorunları olduğunu dile getirmişlerdir. Bu problemlere alt temalar olarak bakıldığında ise öğrencilerin daha çok *yazma* (16 ifade) ve *kavramları ezberleme* (11 ifade) sorunu yaşadıkları görülmektedir.

Denetmenlere göre, öğrencilerin Türkçe dersi amaç/kazanımlarına erişmede *materyal* (11 ifade) kaynaklı engeller de mevcuttur. Ders kitabı ve öğrenci çalışma kitabı sorunu alt temaları üzerinde yoğunlaşan bu ifadelere bakıldığında problemin daha çok *ders kitabı sorunu* (7 ifade) olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre, 5. sınıf Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engellerden bir diğeri de *okul idaresidir* (10 ifade). Okul idaresi;

denetleme, *eğitim ortamı oluşturmama* ve *ödüllü sorunu* gibi alt temalar altında sıralanan sorunlarla, ilgili amaç/kazanımlara ulaşmada engel teşkil etmektedir. Özellikle de *denetleme* (8 ifade) sorunu bu engellerin başında gelmektedir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlardan hareketle, 5. Sınıf Türkçe dersinin amaç/kazanımlarına öğrencilerin erişmesinin önündeki engellerin giderilmesi ve sonraki araştırmalara ışık tutması açısından şu önerilerde bulunulabilir:

1. Ortaokul öğrencilerinin yaş grubunun düşmesi, Türkçe öğretmenlerinin de artık somut dönemden soyut döneme geçiş evresinde olan bu öğrencilere ders vermesi anlamına geldiğinden Türkçe dersi programında, etkinliklerde ve uygulanacak yöntemlerde de bu yaş grubunun bilişsel ve zihinsel gelişim özellikleri dikkate alınabilir.
2. Öğretmenler, bugüne kadar 5. sınıf yaş grubunun bilişsel ve zihinsel gelişim özelliklerini bilmeden ilgili fakültelerden mezun olduklarından Türkçe öğretmeni adaylarının eğitiminde de değişikliklere gidilebilir ve hâlen görev yapmakta olan öğretmenlerin bu konudaki eksiklikleri, hizmet içi eğitim kurslarıyla giderilebilir.
3. Öğrencilerin dil becerilerini edinebilmelerine yönelik etkinlikler artırılabilir ve özellikle yazmaya dönük çalışmalara ağırlık verilebilir. Hatta bu çalışmalara ek olarak sınavlar, ağırlıklı olarak yazılı sınav şeklinde yapılabilir ve öğretmenler, gerek ödev kontrollerinde gerekse yazılı sınav sonrasında her zamankinden daha çok dönüt-düzeltilmelerde bulunabilir.
4. Ders kitapları ve öğrenci çalışma kitapları; il eğitim denetmenleri, öğretmen ve öğrencilerin değerlendirmeleri ve öğrencilerin eksiklikleri göz önüne alınarak yeniden düzenlenebilir.
5. Okul idarecileri, hizmet içi eğitim kurslarıyla sistemin işleyişinde eksik kaldıkları konularda (özellikle denetleme) daha yetkin hâle getirilebilir.

Kaynakça

- Aydın, M. (1986). *Çağdaş eğitim denetimi (2.b.)*. Ankara: IM Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş.
- Başaran, İ. E., (1994). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bauer, M. W. (2003). *Classical content analysis: a review*. In M. W. Bauer & G. Gaskell (Eds.), *Qualitative researching with text, image and sound*, 131-151, London: Sage.

Akkaya, A., Kara, Ö. T., Yağmur Şahin, E., & Akgün, M. (2014). İl eğitim denetmenlerinin gözünden 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi amaç ve kazanımlarına erişmesinin önündeki engeller. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 431-445. doi: [10.14687/ijhs.v11i2.2812](https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i2.2812)

- Bays, D. A. (2001). *Supervision of special education instruction in rural public school district: a grounded theory*. USA: Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Bursalioglu, Z. (2000). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bostancı, A. B., Şanlı Bulut M. & Özbey H. (2011). Öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulamasına yönelik öğretmen ve denetmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 238-254.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education (6th ed.)*. New York, NY: Routledge.
- Çelenk, S. (2002). İlkokuma-yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 1(2). 40-47.
- Erden, M., (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Frankel, J. R. & Wallen, N. (2000). *How to design and evaluate research in education (4th ed.)*. NY: Mc Graw-Hill.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2004). *Supervision and instructional leadership: a development approach (6th ed. b.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2012). *Eğitim yönetimi: teori, Araştırma ve uygulama. (S.Turan, Çev.)* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mosher, R. L. & Purpel, D. E. (1972). *Supervision: the reluctant profession*. Boston: Houghton Mifflin.
- Oğuz, E., Yılmaz, K. & Taşdan, M. (2007). İlköğretim denetmenlerinin ve ilköğretim okulu yöneticilerinin denetim inançları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 39-51.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2000). *Supervision that improves teaching: strategies and techniques (2. b.)*. California: Corwin Press.
- Taymaz, A. H. (2002). *Eğitim sisteminde teftiş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ünal, A., Yavuz, M. & Küçükler, E. (2011). İlköğretim müfettişlerinin öğretim yılı sonu raporlarına göre Konya ili eğitim sorunlarının değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(2), 247-276.
- Wiles, J. & Bondi, J. (1996). *Supervision: a guide to observation*. Englewood Cliffs, NJ: Merrill, Prentice Hall.

Extended English Abstract

This research has been conducted with the aim of determining the obstacles in front of the students to access the 5th class Turkish course objective/outcomes on the basis of the views of provincial education auditors. The study is a qualitative research study and in the research process content based analysis was used for the analysis of the obtained data. An open ended question as "What are the obstacles in front of the students on accessing the purpose and outcomes of the 5th class Turkish course?" was asked on a voluntary basis to those serving as provincial education auditors in Adıyaman, Elazığ and Malatya. Also a form was filled out by the auditors in order to learn about their gender, age, and seniority in the profession of the year. The views of the experts as to whether the questions of the interview form fit the purpose of the research or not were sought and it was found suitable by the experts. After this, the validity of the content and scope of the problem in the interview form has been provided through the expert opinion. The content based analysis technique was used in order to obtain data. During the analysis process, the data were

coded and the statements of the provincial education auditors were collected under certain subjects by forming top categories. The encoded data in this process were divided into 16 sub-themes under the main themes of “Teacher, Student, Material and School Authority”. Upon looking at the results of the obtained research findings, it is seen through the eyes of the provincial education auditors that before the access of the students to the 5th class Turkish course objective/outcomes there are so many hindrances as 16 sub-themes under the main themes of “Teacher, Student, Material and School Authority”. The teacher factor is situated at the beginning of these obstacles with a total view of 58. The auditors expressed these teacher-based obstacles by forming sub-themes as being unaware of the students’ developmental features and the characteristics of the 5th class age group, inability to arrange the students’ education status and assessment problem. It is seen in these sub-themes that the major inefficiency of teachers is that they are unaware of the developmental features of the students (19 views) and the characteristics of the 5th class age group (16 views). In the study, it is understood that the second major hindrance against the access of the 5th grade students into the 5th class Turkish course objective/outcomes is student based barrier. Provincial education auditors, with 53 views, have expressed that students have problems in writing, memorization of concepts, reading, speaking, associating life with different courses, listening topics and the basic skills. Upon looking at these problems as sub-themes, it is seen that the students mostly have writing (16 views) and memorization (11 views) problems. According to auditors, there are also material based barriers in accessing the Turkish course objective/outcomes (11 views). Upon looking at these views focusing on the sub-themes of course book and student workbook problems, it is understood that mostly the problem is in the course book (7 views). According to the findings of the research, another hindrance before the students’ access of the 5th class Turkish course objective/outcomes is school administration (10 views). The school administration stands as an obstacle by problems like inspection, inefficiency of providing training environment and award, and hinders achieving the access of related objective/outcomes. Inspection problem comes particularly the first in these barriers (8 views). By looking at the results of the study, the following recommendations might be put forward in order to eliminate the obstacles before the access of the students to the 5th class Turkish course objective/outcomes and to bring a light to the following researches:

1. The decreasing age rate of the secondary school students means that Turkish teachers teach the students who are in the transition phase from concrete period to abstract. So the cognitive and mental development properties of this age group might be taken into account in Turkish lesson programs, activities and methods being applied.

2. As teachers have been graduated from the related faculties without knowing the characteristics of the 5th class age group and their cognitive and mental development properties, there might be some changes in the training programs of the Turkish novice teachers and the professional Turkish teachers might be developed by in service teacher development programs as well.

3. Activities to develop the language skills of the students might be increased and more emphasize should be put on writing activities. In addition to these works, even written exams might be put into practice and the teachers might give more feedback and apply error correction more than ever before.

4. Course books and student work books might be rearranged after considering provincial education auditors, the reviews of both teachers and students and the inefficiencies of the students.

5. School administrators might be empowered to support their inefficiencies (especially in terms of inspection) in the education process by means of in-service development programs.